

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 13 september 2019
Ons kenmerk 37/5.16/2019001991
Behandeld door de heer G.H. Arkema (0592) 36 54 36
Onderwerp: Voortgang aanpak stikstofproblematiek
Status: Ter kennisname

Geachte voorzitter/leden,

Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna Afdeling) uitspraak gedaan ten aanzien van de Programmatische Aanpak Stikstof (hierna PAS). De Afdeling oordeelde dat de PAS niet als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. U bent per brief van 2 juli 2019 geïnformeerd over de duiding en gevolgen van de uitspraak van het arrest. Met deze brief willen wij u informeren over projecten in Drenthe die mogelijk gevolgen ondervinden van de uitspraak (1), de stand van zaken voor de korte en de lange termijn (2) en verdere voortgang binnen de provincie (3).

1. Overzicht geraakte projecten

De consequenties van de uitspraak halen momenteel bijna dagelijks het landelijke nieuws. Van woningbouw bij Den Haag tot een wegverbreding bij Utrecht en het terugbrengen van de maximale snelheid over delen van snelwegen, het zijn maar enkele van de vele voorbeelden van initiatieven die stil zijn komen te liggen na de uitspraak over de PAS. De uitspraak van de Afdeling laat zien dat er voor het herstel van onze natuur nog flinke stappen nodig zijn. De totale stikstofdepositie moet blijvend worden verlaagd. Makkelijke oplossingen hiervoor zijn er niet. Ook in Drenthe zijn initiatieven geraakt. Landelijk is door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een inventarisatie van alle projecten gemaakt die door de uitspraak geraakt worden. Minister Schouten heeft deze, en andere, informatie bij brief van 13 september 2019 gedeeld met de Tweede Kamer. U treft deze brief bijgevoegd aan. In totaal gaat het in Nederland om 18.500 projecten. In bijlage 2 van de Kamerbrief van de minister vindt u de projecten van medeoverheden, waaronder de projecten uit onze provincie. De informatie over onze provincie, met in totaal ± 850 projecten, hebben wij eveneens bijgevoegd. Wij willen benadrukken dat het niet zeker is dat projecten op de

lijst daadwerkelijk gevolgen ondervinden van de uitspraak van de Afdeling. Onder het regime van de PAS was doorgang van deze projecten evenmin een automatisme, omdat er een beperkte depositieruimte beschikbaar was.

2. Stand van zaken korte en langere termijn aanpak stikstofproblematiek

Korte termijn

Vergunningverlening projecten komt weer op gang

De vergunningverlening voor projecten die door de stikstofuitspraak tijdelijk stilliggen, komt in etappes weer op gang. Zo komt onder meer komende maandag 16 september de nieuwe versie van de zogenoemde AERIUS Calculator beschikbaar. Dat is de rekentool waarmee de stikstofdepositie op een natuurgebied van een nieuw of uitbreidingsproject kan worden berekend. Met behulp van deze calculator kunnen projectontwikkelaars voor activiteiten die de natuur niet significant beïnvloeden, weer een vergunning aanvragen.

ADC-toets en intern/extern salderen

Een volgende stap is om ruimte te bieden voor ontwikkelingen die plaats kunnen vinden binnen reeds bestaande emissieplafonds. Dit heet het vraagstuk van 'intern salderen'. Het duurt langer om duidelijkheid te geven over twee hieraan verwante vraagstukken, het 'extern salderen' c.q. gebruikmaken van legale emissieplafonds van andere vergunninghouders en het gebruikmaken van een 'ADC-toets'. Voor een ADC-toetst geldt dat alleen toestemming kan worden verleend als alternatieven (A) ontbreken, sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang (D) en compenserende (C) maatregelen worden getroffen. De bedoeling is dat deze duidelijkheid er dit najaar wel komt. Het breder mogelijk maken van toestemmingverlening is een onderdeel van het advies dat het adviescollege Stikstofproblematiek uitbrengt in de week van 23 september. Daarbij worden ook de meldingen betrokken die onder de PAS zijn ingediend en de uitgevoerde activiteiten die onder de drempelwaarde vielen.

Langere termijn

Bronmaatregelen

Het is van belang om extra energie te stoppen in het intensiveren en uitbreiden van bronmaatregelen. Het adviescollege Stikstofproblematiek is gevraagd om hierover te adviseren. Het adviescollege neemt de gedachte mee om een aanpak te ontwikkelen waarbij meerdere schadelijke emissies integraal worden aangepakt. Dit advies wordt in het voorjaar van 2020 verwacht. In de tussentijd staat het denken bij de interbestuurlijke partners en het Kabinet uiteraard niet stil. De ambitie is om met het advies te komen tot een structurele vermindering van de bestaande stikstofuitstoot.

Drenthe hecht aan totstandkoming van een ambitieus en haalbaar pakket aan *generieke* bronmaatregelen, aangezien de mogelijkheden voor de provincie om zelf op stikstofuitstoot te sturen beperkt zijn.

3. Verdere voortgang binnen de provincie

Sinds het vorige schrijven is de interne Taskforce wekelijks bijeen geweest en zijn ook diverse zaken op landelijk niveau verder ontwikkeld. De meest in het oog springende activiteiten van de afgelopen periode worden hieronder kort weergegeven.

Voorlichting

Als bevoegd gezag voor vergunningverlening op basis van de Wet natuurbescherming heeft de provincie een rol te vervullen in het informeren van gemeenten over gevolgen van de uitspraak. Op 9 september 2019 hebben wij hiertoe een – drukbezochte – bijeenkomst georganiseerd. Drentse gemeenten en waterschappen waren vertegenwoordigd, een aantal tot op bestuurlijk niveau. Zij zijn geïnformeerd over de duiding van de uitspraak, de stand van zaken en het vervolgtraject op korte en langere termijn.

Opstellen projectenlijsten

Alle gemeenten en waterschappen hebben eind augustus bij ons de lijsten ingediend, die door ons binnen de termijn aan het IPO zijn verstrekt. De projectenlijst is een momentopname, niet limitatief en zal in ontwikkeling blijven. Deze projectenlijsten zijn onderdeel van het totaaloverzicht dat de minister van LNV via de hiervoor genoemde Kamerbrief met de Tweede Kamer heeft gedeeld.

Handreiking toezicht en handhaving

De landelijke IPO-werkgroep Vergunningen, Toezicht en Handhaving heeft de landelijke handhavingsstrategie benut om te bepalen wat provincies en Rijk doen aan handhaving van de PAS. Voor activiteiten die vóór 29 mei 2019 vastgelegd zijn, omdat initiatiefnemers er tot dan geen rekening mee konden houden dat de PAS zou sneuvelen, zijn de stappen als volgt:

- Informeren van de overtreder
- Gelegenheid bieden voor legalisatie
- Nieuwe situaties moeten wel worden gehandhaafd

IPO-werkgroep Saldering en ADC

In de werkgroepen die zich bezighouden met de interne saldering, externe saldering en ADC-toetsen is duidelijk geworden dat alle handelingskaders aan elkaar gerelateerd zijn. Daarmee is de vrijgave van de verschillende kaders op verschillende momenten, zoals door de minister aangekondigd, lastig.

Uitvoeren herstelmaatregelen

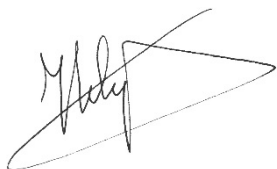
De PAS-herstelmaatregelen voor Drenthe maken onderdeel uit van het Programma Natuurlijk Platteland. Met partners als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Het Drentse Landschap en de Bosgroep als vertegenwoordiger van particulieren, wordt onveranderd doorgewerkt aan het uitvoeren van de vastgestelde maatregelen. Dit vanuit de, ook landelijk gedeelde, overtuiging dat welke oplossing voor de stikstofproblematiek ook wordt bedacht, het nodig zal zijn om door een overmaat aan stikstof geraakte natuurtypen te beschermen. Onze werkzaamheden hebben vlak voor het zomerreces onder andere geleid tot een openstelling voor het uitvoeren van natuurherstelmaatregelen in het Drentsche Aa-gebied, het Drents-Friese Wold en Elperstroom tot en met medio 2021. Informatie over de herstelmaatregelen in Drenthe vindt u op www.provincie.drenthe.nl/pas. De meest actuele informatie over dit dossier is te vinden op www.bij12.nl.

Vervolg

Wanneer de actualiteit daar aanleiding toe geeft, zullen wij u zo spoedig mogelijk informeren. Wij treden daartoe in overleg met de Statengriffie. Het eerstvolgende bestuurlijk overleg met de minister vindt begin oktober plaats.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlagen:

1. Kamerbrief van minister Schouten
2. Projectenlijst Drenthe

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk Gebied**
Cluster Natura 2000/ PAS

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6011 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk
DGNVLG-NP / 19219179

Bijlage(n)
2

Datum 13 september 2019
Betreft Stand van zakenbrief met inventarisatie projecten die mogelijk
gevolgen ondervinden van de PAS-uitspraak

Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeer ik u over de stand van zaken met een plan van aanpak rond de stikstofproblematiek, zoals uw Kamer heeft verzocht in het commissieverzoek van 3 juli jl. (kenmerk 2019D29318). Daarnaast verstrek ik u in deze brief de gevraagde inventarisatie van projecten en plannen die mogelijk gevolgen ondervinden van de uitspraak van 29 mei jl. door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) over het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Het betreffende overzicht is in tweeën gedeeld: een overzicht met de projecten waarvoor het Rijk initiatiefnemer dan wel bevoegd gezag is (bijlage 1) en een overzicht met de projecten waarvoor medeoverheden initiatiefnemer dan wel bevoegd gezag zijn (bijlage 2). In het debat met uw Kamer op 20 juni 2019 is de regering met de motie-Weverling c.s. (Kamerstuk 32 670, nr. 154) hierom verzocht.

Deze brief verstuur ik mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de staatssecretaris van Defensie, de minister van Economische Zaken en Klimaat en de minister van Infrastructuur en Waterstaat. De informatie in deze brief is daarnaast ook afgestemd met het Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Dit zijn de interbestuurlijke partners met wie ik regelmatig bestuurlijk overleg voer over de stikstofproblematiek.

Over de stikstofproblematiek wordt het kabinet geadviseerd door een adviescollege onder de leiding van dhr. Remkes. Het college (Kamerstuk 32 670, nr. 164 dd. 12 juli 2019) is gevraagd te adviseren over de wijze waarop en de voorwaarden waaronder op korte termijn toestemming kan worden verleend voor activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden en zo mogelijk een afwegingskader hiervoor aan te reiken. Voor de langere termijn werkt het college aan een advies omtrent het ontwikkelen van een nieuwe aanpak voor stikstof. Zodra het advies bij het kabinet en de overige interbestuurlijke partners ligt (uiterlijk in week 39), zullen we een standpunt innemen en uw Kamer hierover zo spoedig mogelijk informeren.

Afgelopen zomer is er door de verschillende organisaties gewerkt om stappen te zetten in de aanpak van het vraagstuk rond de stikstofproblematiek. Daarbij is duidelijk geworden dat de uitspraak van de Afdeling ingrijpende gevolgen heeft op vele sectoren van de economie en zowel bedrijven als burgers raakt. Daarbij bieden wettelijke oplossingen op nationaal niveau geen perspectief, aangezien het stikstofbeleid gebaseerd is op de Europese Vogel- en habitatrichtlijn. Dit alles maakt duidelijk dat het oplossen van het stikstofprobleem fundamentele keuzes vergt.

Het kabinet vindt het van belang om in afstemming met de overige interbestuurlijke partners deze keuzes te maken. Vooruitlopend daarop, is de afgelopen periode een aantal stappen gezet. Deze zijn erop gericht om zo snel mogelijk weer toestemmingen te kunnen verlenen op basis van de Wet natuurbescherming aan activiteiten die het stikstofprobleem niet verder vergroten.

De release van AERIUS Calculator op 16 september is de eerste concrete stap om de toestemmingverlening te kunnen hervatten.

Om een zorgvuldige afweging te maken bij nieuwe activiteiten wordt AERIUS Calculator ingezet. Hiermee kunnen initiatiefnemers berekenen welke depositie een project veroorzaakt en op welke natuurgebieden die depositie neerslaat. Voorheen was deze rekentool afgestemd op het PAS. Uit de uitspraak van de Afdeling 29 mei jl. volgt dat toestemmingverlening niet op het PAS gebaseerd kan worden. De functionaliteiten die betrekking hadden op het PAS zijn verwijderd. Daarnaast is het model op onderdelen geactualiseerd. De interbestuurlijke partners hebben ervoor gekozen zo snel mogelijk een aangepaste versie beschikbaar te stellen, waarmee initiatiefnemers berekeningen kunnen maken. Het gebruik van een actueel rekeninstrument is noodzakelijk om aan te tonen hoeveel depositie er neerslaat en om vervolgens tot toestemmingverlening te komen. De afgelopen zomer is hier hard aan gewerkt. De release hiervan op 16 september wordt de eerste concrete stap om de toestemmingverlening te hervatten. Hierdoor kunnen projecten doorgang vinden waar met een berekening kan worden aangetoond dat een activiteit niet tot een toename van depositie leidt. Er is dan namelijk geen toestemming vereist voor het aspect stikstofdepositie. Daarnaast is het met de release van AERIUS Calculator weer mogelijk om vergunningen aan te vragen op grond van intern salderen.

Plan van Aanpak

Door de totale hoeveelheid stikstofdepositie te verlagen kunnen de effecten van stikstofdepositie op kwetsbare natuur blijvend worden verminderd. Om deze opgave te bereiken, zetten we naast zorgvuldigheid bij het verlenen van vergunningen voor nieuwe activiteiten, ook blijvend in op het nemen van bronmaatregelen bij activiteiten die stikstof uitstoten en het herstel van de natuur. Graag zet ik uiteen wat de belangrijkste onderdelen zijn van het traject om hiertoe te komen (naast aanpassing van de rekentool):

- Zorgvuldige afweging toestemmingverlening voor nieuwe activiteiten
- Natuurherstelmaatregelen
- Bronmaatregelen

Zorgvuldige afweging toestemmingverlening voor nieuwe activiteiten

De PAS-uitspraak betekent niet dat er helemaal geen activiteiten meer mogelijk zijn die stikstof veroorzaken. Zo kunnen projecten als de wegverbreding bij Veldhoven en de aanleg van de Blankenburgverbinding nabij Rotterdam doorgang vinden dankzij een reeds voor de uitspraak uitgevoerde ADC-toets. Via een zogenaamde ADC-toets kan alleen toestemming worden verleend als wordt aangetoond dat alternatieven ontbreken (A), sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang (D) en compenserende maatregelen worden getroffen (C). Ook de mogelijkheden voor het gebruik van de ADC-toets is onderdeel van het advies van het adviescollege.

Met de release van de rekentool is het weer mogelijk om vergunningen aan te vragen op grond van intern salderen. Over de te hanteren beleidsregels voor de vergunningverlening bij intern salderen zal op basis van het te ontvangen advies van het Adviescollege, uiterlijk begin oktober of zoveel eerder als mogelijk afspraken worden gemaakt tussen de bevoegde gezagen. Uitgangspunt hierbij is dat er in elk geval geen toename van de feitelijke depositie plaats vindt. Voor extern salderen en de ADC-toets geldt dat de bevoegde gezagen hebben afgesproken dat er tijdelijk geen toestemming wordt verleend voor nieuwe plannen en projecten op grond van de Wet natuurbescherming.

Het weer breder mogelijk maken van toestemmingverlening zal een onderdeel zijn van het advies dat het adviescollege Stikstofproblematiek naar verwachting uiterlijk uitbrengt in week 39. Daarna zal het kabinet in overleg met de andere overheden zo spoedig mogelijk een standpunt innemen. Daarbij worden ook de projecten en activiteiten betrokken die zijn gerealiseerd onder vrijstellingen die waren verbonden aan het PAS. De voorwaarden waaronder toestemmingverlening mogelijk is, zullen strikt zijn gezien de ingrijpende uitspraak van de Afdeling.

Door het gezamenlijk oppakken van de toestemmingverlening dit najaar wordt voorkomen dat projecten zonder weging van prioritering ten opzichte van andere projecten gerealiseerd kunnen worden. Daarbij wil ik er wel op inzetten dat projecten die op de lange termijn een gunstig effect hebben op de stikstofdepositie (zoals de bouw van windmolens, al dan niet op zee en het energieneutraal maken van woonwijken) uitgevoerd kunnen worden, ondanks dat er op korte termijn sprake is van een kleine tijdelijke uitstoot.

Natuurherstelmaatregelen

Het is noodzakelijk dat de natuur herstelt om op termijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de natuur te behalen. De voortgang van natuurherstelmaatregelen is hiervoor van groot belang. Voor de aansturing en/of de uitvoering hiervan zijn de provincies en de terreinbeherende organisaties verantwoordelijk; ik draag de systeemverantwoordelijkheid voor het natuurbeleid. Deze partners geven onverminderd uitvoering aan herstelmaatregelen.

Bronmaatregelen

Het kabinet is zich ervan bewust dat bronmaatregelen integraal onderdeel zijn van de oplossingen om stikstofemissies terug te dringen. Daarbij gaan we geen taboes uit de weg. Met alle bestuurlijke partners voel ik de verantwoordelijkheid om

daadkrachtig en zorgvuldig de noodzakelijke keuzes te maken. Ook laat ik me over dit onderwerp adviseren door het adviescollege.

Inventarisatie projecten

In de bijlagen treft u de inventarisatie van projecten die mogelijk gevolgen ondervinden van de uitspraak van de Afdeling. Het gaat om projecten en activiteiten waarvoor de Rijksoverheid initiatiefnemer dan wel het bevoegd gezag is (bijlage 1) en projecten en activiteiten waarvoor de medeoverheden (provincies, waterschappen en gemeenten) initiatiefnemer of bevoegd gezag zijn (bijlage 2). De projecten in bijlage 1 zijn zoveel mogelijk individueel geïnventariseerd. Voor de projecten in bijlage 2 is ervoor gekozen een inventarisatie per categorie van projecten te maken. Deze inventarisatie zal ook mee worden gegeven aan het recentelijk door het kabinet ingestelde Adviescollege stikstofproblematiek. Bijgevoegde inventarisatie (bijlage 1 en 2) is een momentopname, niet limitatief en blijvend in ontwikkeling. In bijlage 2 is voor het overzicht aggregatie in categorieën toegepast.

Benadrukt moet worden dat het nu niet zeker is dat alle projecten op deze lijst daadwerkelijk gevolgen ondervinden van de uitspraak van de Afdeling en welke gevolgen dit precies zijn. Mogelijke gevolgen kunnen uiteenlopen van vertraging in besluitvorming en/of realisatie, hogere kosten voor onderzoek, het treffen van extra mitigerende of compenserende maatregelen, een andere wijze van uitvoering van het project tot het geen doorgang meer kunnen vinden van een project. Hoewel de uitspraak van de Afdeling de ruimte voor activiteiten zeer inperkt, was onder het regime van het PAS doorgang van al deze projecten evenmin een zekerheid. Binnen het PAS was slechts beperkte depositieruimte beschikbaar en alleen voor de in de Regeling natuurbescherming opgenomen prioritaire projecten was op voorhand ontwikkelingsruimte gereserveerd.

Tot slot

We hebben te maken met een complex vraagstuk. Dat moeten we samen met de medeoverheden oppakken. Daarbij zal het kabinet uw Kamer goed betrekken. Vandaar dat we zo spoedig mogelijk na het advies van het Adviescollege het kabinetsstandpunt met uw Kamer delen. Vanwege de ingrijpende gevolgen, vind ik het van blijvend groot belang om interbestuurlijk nauw samen te werken. Die samenwerking is ook nodig om de belangrijke en complexe keuzes op een goede manier te maken. Het is de gezamenlijke uitdaging zo snel mogelijk de noodzakelijke stappen voorwaarts te zetten.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bijlage 1: Inventarisatie mogelijk geraakte projecten met betrokkenheid Rijk

Toelichting

Bij deze inventarisatie gaat het om projecten en activiteiten die mogelijk stikstofdepositie in een Natura 2000-gebied veroorzaken en waarvoor een toestemmingsbesluit nodig is. De projecten zijn geïnventariseerd ongeacht een bepaalde drempelwaarde of een specifieke afstand tot een Natura 2000-gebied. Ook de projecten die weinig, of slechts tijdelijk, stikstofdepositie veroorzaken in natuurgebieden zijn daarmee in beeld. Uitgangspunt is verwachte besluitvorming binnen anderhalf jaar.

Voor Defensie zijn er geen individuele projecten op de lijst geplaatst, maar de locaties waar (mogelijk meerdere) ontwikkelingen zijn voorzien. De locaties van Defensie bevatten ook projecten die het Rijksvastgoedbedrijf voor Defensie uitvoert.

Voor de projecten van IenW is het MIRT als uitgangspunt genomen, aangevuld met kustlijn- en luchtvaart. Projecten waarvan de scope nog niet vastgesteld is (veelal verkenningen en onderzoeken) en waarvoor de komende anderhalf jaar nog geen besluit voorzien is, zijn niet opgenomen. Spoor- en openbaarvervoerprojecten waarvoor medeoverheden initiatiefnemer zijn, zijn meegenomen in de inventarisatie van de medeoverheden. Dit geldt ook voor projecten binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma waarvan de uitvoering in handen is van waterschappen.

Voor de projecten van EZK gaat het primair om projecten voor opwek, transport en opslag van energie (energietransitie) waarvoor de ministers van EZK en BZK het bevoegd gezag zijn voor ruimtelijke inpassing op grond van de rijkscoördinatieregeling, of waarvoor de minister van EZK de vergunningen verleent op grond van de Mijnbouwwet. Daarnaast geldt in algemene zin dat de uitspraak, en de daardoor ontstane onzekerheid, remmend kan werken op lopende en toekomstige (buitenlandse) investeringen in Nederland.

Voor LNV gaat het om projecten voor zandwinning en om visserij (terugkerende activiteiten voor mosselzaad, boomkor, garnalen en spisula). LNV is voor deze projecten bevoegd gezag, geen initiatiefnemer.

Voor BZK gaat het om projecten van het Rijksvastgoedbedrijf. Het betreft nieuw- en verbouwprojecten voor de kantoorportefeuille en voor andere functies. Vanwege grote hoeveelheid projecten (ca. 3.750) is gepoogd overzicht te creëren door de projecten van enige omvang die binnen de criteria van deze brief vallen te groeperen naar gebruiker. Verkoop van rijksvastgoed met een herontwikkeling is als aparte groep benoemd.

Departement	Projectnaam
Ministerie van Defensie	AOCS/Kamp Nieuw Milligen
Ministerie van Defensie	APS Eygelshoven
Ministerie van Defensie	Bernhardkazerne
Ministerie van Defensie	Camp New Amsterdam
Ministerie van Defensie	Cluster Schaarsbergen
Ministerie van Defensie	Frederikkazerne
Ministerie van Defensie	Genm. de Ruyter van Steveninckkazerne
Ministerie van Defensie	HV Nassau Ouwerkerkkamp
Ministerie van Defensie	Johannes Postkazerne
Ministerie van Defensie	Joost Dourleinkazerne
Ministerie van Defensie	Koning Willem III Kazerne
Ministerie van Defensie	Legerplaats bij Olderboek
Ministerie van Defensie	Legerplaats Ermelo

Ministerie van Defensie	Legerplaats Harskamp
Ministerie van Defensie	Legerplaats Stroe
Ministerie van Defensie	Leusden
Ministerie van Defensie	Luchthavenbesluit De Peel
Ministerie van Defensie	Luchthavenbesluit Gilze-Rijen
Ministerie van Defensie	Luchthavenbesluit Woensdrecht
Ministerie van Defensie	Luitenant generaal Bestkazerne
Ministerie van Defensie	Luitenant Kolonel Tonnetkazerne
Ministerie van Defensie	Marine Etablissement Amsterdam
Ministerie van Defensie	Marine kazerne Vlissingen
Ministerie van Defensie	Marinekazerne Erfprins
Ministerie van Defensie	Militaire oefen vlieggebieden
Ministerie van Defensie	MMC-Veenhuizen
Ministerie van Defensie	Nieuwe Haven
Ministerie van Defensie	Oefenterreinen-Defensie
Ministerie van Defensie	OT Oirschotse Heide
Ministerie van Defensie	Petten KM
Ministerie van Defensie	Regio Soesterberg
Ministerie van Defensie	Schiet faciliteit Ossendrecht
Ministerie van Defensie	USAG nic oost
Ministerie van Defensie	Vliegbasis de Kooy
Ministerie van Defensie	Vliegbasis Eindhoven
Ministerie van Defensie	Vliegbasis Gilzen-Rijen
Ministerie van Defensie	Vliegbasis Leeuwarden
Ministerie van Defensie	Vliegbasis Volkel
Ministerie van Defensie	Vliegbasis Woensdrecht
Ministerie van Defensie	Walaardt Sacre Kamp
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	A1 Apeldoorn - Azelo
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	A12/A15 Ressen - Oudbroeken (ViA15)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	A2 Het Vonderen - Kerensheide
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	A27 Houten - Hooipolder
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	A27/A12 Ring Utrecht
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	A28/A1 knooppunt Hoevelaken
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	A4 Passage Den Haag
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	A6 Almere Buiten-Oost - Lelystad
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	A67/A73 Knooppunt Zaarderheiken
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Afsluitdijk
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen IJssel
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Deltaplan Zoetwater: Noordervaart
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Den Haag CS, perronsporen 11 en 12
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	European Rail Traffic Management System (ERTMS)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Fietsparkeren bij stations
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Goederenroute Elst-Deventer-Twente (NaNOV)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Grensoverschrijdend spoorvervoer

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Hoogwaterbeschermingsprogramma: Dijkversterking Marken
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Hoogwaterbeschermingsprogramma: IJmuiden
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Hoogwaterbeschermingsprogramma: Vlieland
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Hoogwaterbeschermingsprogramma 2: Houtribdijk, onderdeel Trintelzand B/watersportstrand
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Kleine stations
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Krib- en oeerverlaging Pannerdensch Kanaal
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Kustlijn zorg
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Luchthavenverkeersbesluit Schiphol
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Luchthavenbesluit Lelystad Airport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Maaslijn (spoorwegproject)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Maatregelenpakket HSL-Zuid
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Meer veilig (verbeteren verkeersveiligheid hoofdwegennet)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Meerjarenprogramma Geluidsanering (MJPg)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	N33 Zuidbroek - Appingedam
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	N35 Nijverdal - Wierden
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	N50 Kampen - Kampen Zuid
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Overwegenaanpak
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Plan van Aanpak Goederen Emplacementen (PAGE) Risicoreductie (verbeteren externe veiligheid rond spooreplacementen)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer: Alkmaar – Amsterdam
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer: Amsterdam Centraal
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer: Eindhoven – Breda
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer: Meteren – Boxtel
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer: Nijmegen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Programma Emplacementen op orde
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Programma Kleine Functiewijzigingen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Programma Vervanging & Renovatie - Hoofdvaarwegen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Programma Vervanging & Renovatie - Hoofdwatersysteem
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Programma Vervanging & Renovatie - Hoofdwegen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	SmartwayZ.nl: InnovA58 (Eindhoven - Tilburg)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	SmartwayZ.nl: InnovA58 (Sint-Annabosch - Galder)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Sporen Schiedam - Rotterdam
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Sporendriehoek Noord-Nederland
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Toegankelijkheid Stations
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Verbeterprogramma Waterkwaliteit Rijkswateren (Kaderrichtlijn Water)
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat/Infrastructuur en Waterstaat	Windpark Tweede Maasvlakte
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Windparken Flevoland
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Wind op Zee Hollandse Kust (west)
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Wind op Zee IJmuiden Ver kavel I en II
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Wind op Zee IJmuiden Ver kavel III en IV
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Wind op Zee Ten Noorden Van De Wadden
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Net op Zee Hollandse Kust (noord) en (west Alpha)
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Net op Zee Hollandse Kust (west Beta)
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Net op Zee IJmuiden Ver noord
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Net op Zee IJmuiden Ver zuid
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Net op Zee Ten Noorden Van De Wadden
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Hoogspanningsnet Zuid-West 380 kV oost
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Gaswinning Noordzee
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Gaswinning Waddenzee
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	14 gas-/olieboringen offshore
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	18 gas-/olieboringen op land
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	7 aardwarmte boringen op land
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Revisievergunning zoutwinning
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Onderhouds- en sluitingswerkzaamheden mijnbouwprojecten
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	CCS-infrastructuur Noordzee
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Elektrificatie Ameland Westgat

Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit	Boomkorvisserij
Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit	Garnalenvisserij
Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit	Mosselzaadvisserij
Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit	Spisulavisserij
Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit	Zandwinning Noordzee
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Pallas medische isotopenreactor
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties / Rijksvastgoedbedrijf	Renovatie Binnenhof
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties / Rijksvastgoedbedrijf	(Ver)bouw Rijkskantoren in o.a. Arnhem, Assen, Centrum Den Haag, Haarlem, Utrecht, Zwolle
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties / Rijksvastgoedbedrijf	(Ver)bouw t.b.v. Rechtspraak, in o.a. Almelo, Arnhem Den Haag
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties / Rijksvastgoedbedrijf	(Ver)bouw t.b.v. Penitentiare inrichtingen o.a. te Alphen aan den Rijn, Balkbrug, Scheveningen, Spijkenisse, Veenhuizen, Vught en Westzaan
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties / Rijksvastgoedbedrijf	(Ver)bouw t.b.v. andere functies o.a. in De Bilt, ter Apel
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties / Rijksvastgoedbedrijf	(Ver)bouw t.b.v. internationale organisaties in Den Haag
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties / Rijksvastgoedbedrijf	Verkoop van diverse vastgoedobjecten met sloop/herontwikkeling

Bijlage 2: Inventarisatie mogelijk geraakte projecten met betrokkenheid medeoverheden

Toelichting

In deze bijlage zijn de projecten en activiteiten opgenomen waarvoor de medeoverheden (provincies, waterschappen en gemeenten) initiatiefnemer of bevoegd gezag zijn. Het gaat hierbij om een groot aantal projecten waarbij ook sprake is van particuliere initiatieven. Denk bijvoorbeeld aan aanleg van woonwijken een boer die een stal wil uitbreiden, een ondernemer die een bedrijfsgebouw wil realiseren of uitbreiden, een sportvereniging die een clubhuis wil vernieuwen of aan, recreatieve ontwikkelingen, herstructureringen en uitbreidingen van bedrijventerreinen. Voor het overzicht is aggregatie in categorieën toegepast. De inventarisatie van de medeoverheden richt zich op plannen en projecten waarvoor binnen een termijn van 1,5 jaar naar verwachting een toestemmingsbesluit nodig is. De plannen en projecten zijn geïnventariseerd ongeacht een bepaalde drempelwaarde of een specifieke afstand tot een Natura 2000-gebied.

Daarnaast zijn er 3300 meldingen gedaan in het kader van het PAS. Dit betreft projecten met stikstofbijdragen onder de grenswaarde van 1 mol/ha/j, waarvoor met het PAS een vrijstelling van de vergunningplicht bestond en alleen een melding nodig was. Deze projecten hebben nu alsnog een toestemmingsbesluit nodig. Van deze 3300 meldingen zijn er circa 3000 gedaan in het kader van de landbouwsector. De overige circa 300 meldingen betreffen activiteiten of projecten die onder andere sectoren vallen. Ook lopen er circa 630 procedures tegen vergunningen bij de rechtbank, dit betreft grotendeels landbouwactiviteiten.

Type project	Aantal (range) ¹
Woningbouw	
Projecten > 500 woningen	125 - 150
Projecten 250 - 499 woningen	200 - 225
Projecten 100 - 249 woningen	700 - 750
Projecten 50 - 99 woningen	850 - 900
Projecten 11 - 49 woningen	2500 - 2750
Projecten 1-10 woningen buiten 5 km N2000	2500 - 2750
Projecten 0-10 binnen 5 km N2000	2500 - 2750
Bedrijven	
Bedrijventerrein met hoogste milieucategorie IV	275 - 300
Bedrijventerrein met hoogste milieucategorie V	70 - 80
Bedrijventerrein met hoogste milieucategorie VI	0 - 10
Overige projecten Industrie/ haven	500 - 525
Overige bedrijvigheid	1200 - 1300
Kantoren en Winkels	
projecten kantoren	150 - 175
projecten winkels	275 - 300
Landbouw	
Projecten Landbouw (inclusief tuinbouw en bedrijfsverplaatsingen)	2000 - 2250

¹ Op basis van aangeleverde informatie medeoverheden op 27 augustus 2019

Overige projecten	
Klimaat, verduurzaming en natuurontwikkeling (wind op zee projecten, groene energie, transferium, hoogwaterprojecten)	650 - 700
Nutsvoorzieningen (aanleg transportleidingen, boring gasnet, aanleg hoogspanningsverbindingen)	275 - 300
Wegen/vaarwegen projecten (regionaal)	650 - 700
Recreatie, evenementen en toerisme (ecoducten, recreatieve zones, grote evenementen)	1300 - 1400
Projecten Waterschappen	
Projecten Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	80 - 90
Overige waterveiligheids projecten	100 - 125
Vergunningplichtige projecten ihkv gebiedsprocessen N2000	125 - 150
Vergunningplichtige projecten ihkv gebiedsprocessen buiten N2000	325 - 350

Geïnterpreteerde projecten Drenthe

Toestemmingbesluiten woningbouw 2019-2020	
Projecten > 500 woningen	1
projecten 250 - 499 woningen	1
projecten 100 - 249 woningen	7
projecten 50 - 99 woningen	20
projecten 11 - 49 woningen	113
projecten 1-10 woningen buiten 5 km N2000	194
projecten 0-10 binnen 5 km N2000	81
geplande bedrijventerreinen 2019-2020	
bedrijventerrein met hoogste milieucategorie IV	3
bedrijventerrein met hoogste milieucategorie V	1
bedrijventerrein met hoogste milieucategorie VI	0
Overige projecten Industrie/ haven	6
overige bedrijvigheid	85
Nieuwe Kantoren en Winkels 2019 - 2020	
projecten kantoren	1
projecten winkels	6
Overige vergunningplichtige projecten 2019-2020	
Klimaat, verduurzaming en natuurontwikkeling (groene energie, transferium, hoogwaterprojecten)	74
Nutsvoorzieningen (aanleg transportleidingen, boring gasnet, aanleg hoogspanningsverbindingen)	45
Wegen/vaarwegen projecten (regionaal)	98
Projecten Landbouw (inclusief tuinbouw en bedrijfsverplaatsingen)	55
Recreatie, evenementen en toerisme (ecoducten, recreatieve zones, grote evenementen)	59
Overig	4

Totaal

854